

Seat No. : _____

NJ-127

November-2025

B.A., Sem.-V

DSC-M-355 : Sociology
(A : Bhartiya Gyan Pranali)
(NEP-2020)

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

સૂચના : બધા જ પ્રશ્નોનાં ગુણ સરખા છે.

1. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ જણાવો. 10

અથવા

1. આધુનિક યુગમાં ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાનું મહત્વ સમજાવો. 10

2. ભારતીય દર્શન તરીકે લગ્ન સંસ્થાની સમજૂતી આપો. 10

અથવા

2. ભારતીય દર્શન તરીકે શિક્ષણ સંસ્થાની સમજૂતી આપો. 10

3. ભારતીય પરંપરાગત વિચાર તરીકે લગ્ન અને સગાપણ સંબંધોની સમજૂતી આપો. 10

અથવા

3. ભારતીય પરંપરાગત વિચાર તરીકે સાંસ્કૃતિક પરંપરા અને ધર્મ વિશે સમજૂતી આપો. 10

4. પ્રાચીન ભારતીય ખ્યાલ તરીકે કર્મ અને મોક્ષની સમજૂતી આપો. 10

અથવા

4. પ્રાચીન ભારતીય ખ્યાલ તરીકે સંસ્કૃતિની સમજૂતી આપો. 10

NJ-127

1

P.T.O.

5. નીચેના વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો : (કોઈપણ દસ)

10

- (1) ભારતીય સાહિત્યનું મૂળ અથવા સમય શ્રેણી નક્કી કરવી મુશ્કેલ છે.
- (2) 'યોગ સૂત્ર' ધર્મ સાથે જોડાયેલું છે.
- (3) ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી માત્ર માનવ માટે નહીં પણ સંપૂર્ણ સૃષ્ટિ માટે વિચાર કરે છે.
- (4) મનુ દ્વારા સૌથી પાપી અને નિંદનીય સ્વરૂપનું લગ્ન 'આર્ષવિવાહ' છે.
- (5) ભારતીય દર્શનમાં જીવનને પાંચ આશ્રમમાં વિભાજીત કરવામાં આવ્યું છે.
- (6) વૈદિક કાળમાં શિક્ષણનું હૃદય ગુરુકુળ પ્રણાલી હતી.
- (7) ભારતીય પરંપરામાં લગ્ન એક 'સંસ્કાર' નથી.
- (8) 'વસુદૈવ કુટુંબકમ' ભારતીય પરંપરાનો વ્યાપક દષ્ટિકોણ દર્શાવે છે.
- (9) યોગની સર્વશ્રેષ્ઠ વ્યાખ્યા પતંજલી ઋષિએ આપી છે.
- (10) 'હિન્દુ ધર્મ' સનાતન ધર્મ તરીકે પણ ઓળખાય છે.
- (11) ભાષા અને સાહિત્ય કોઈ પણ સભ્યતાનાં પ્રતિનિધિ નથી.
- (12) ભારતીય સંસ્કૃતિનું અત્યંત મુખ્ય અને ઊંડું તત્વ અહિંસા છે.

Seat No. : _____

NJ-127

November-2025

B.A., Sem.-V

**DSC-M-355 : Sociology
(A : Bhartiya Gyan Pranali)
(NEP-2020)**

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

Instruction : All questions carry equal marks.

1. Explain the origin and development of Indian Knowledge Tradition. **10**

OR

1. Explain the importance of Indian Knowledge Tradition in Modern Era. **10**

2. Explain the Marriage institution as an Indian Philosophy. **10**

OR

2. Explain the Education institution as an Indian Philosophy. **10**

3. Explain the Marriage and Kinship as an Indian Traditional Thought. **10**

OR

3. Explain the Cultural Tradition and Religion as an Indian Traditional Thought. **10**

4. Explain the Karma and Moksha as an Indian Traditional Concept. **10**

OR

4. Explain the culture as an Indian Traditional Concept. **10**

NJ-127

3

P.T.O.

5. State whether the following statements are **True** or **False** : (Attempt any **Ten**) **10**

- (1) It is difficult to determine the origin or time range of Indian Literature.
 - (2) The Yoga Sutra is connected to religion.
 - (3) The Indian knowledge system thinks not only for human but for the entire world.
 - (4) 'Arsh Marriage' is the most sinful and reprehensible form of marriage according to the Mind.
 - (5) In Indian philosophy life is divided into five ashrams.
 - (6) The heart of education in the Vedic period was the Gurukul system.
 - (7) Marriage is a not a 'Sanskara' in Indian tradition.
 - (8) 'Vasudhev Kutumbakam' reflects broad perspective of Indian Tradition.
 - (9) Best definition of Yoga given by Patanjali Rushi.
 - (10) Hinduism is also known as Sanatana Dharma.
 - (11) Language and Literature are not a representative of any civilization.
 - (12) The most fundamental and profound elements of Indian culture is non-violence.
-

Seat No. : _____

NJ-127

November-2025

B.A., Sem.-V

**SOC-DSC-M-355 : Sociology
(B : Social Demography)
(Minor) (NEP)
(Optional)**

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

- સૂચનાઓ : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) બધા પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.

1. સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્રનો અર્થ અને વિષય-ક્ષેત્ર સમજાવો. 10

અથવા

1. ભારતમાં સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્રની જરૂરિયાત જણાવો. 10

2. વસ્તી ગણતરીનાં ઉદ્ભવ અને વિકાસની ચર્ચા કરો. 10

અથવા

2. વસ્તી ગણતરીનું મહત્વ સમજાવો. 10

3. ભારતમાં સાક્ષરતા દરમાં જૈન્ડર વિષમતાની ચર્ચા કરો. 10

અથવા

3. કુટુંબ કલ્યાણનો અર્થ અને લાક્ષણિકતાઓ વિસ્તારથી સમજાવો. 10

4. સામાજિક વિકાસનાં સંદર્ભમાં શિક્ષણનું મહત્વ સમજાવો. 10

અથવા

4. આર્થિક વિકાસ એટલે શું ? આર્થિક વિકાસ અને વસ્તીવૃદ્ધિની ચર્ચા કરો. 10

NJ-127

5

P.T.O.

- (1) વસ્તી જૈવિક ઘટના છે.
- (2) વસ્તીશાસ્ત્રનાં સ્થાપક જહોન ગ્રાઉન્ટ છે.
- (3) ભારતમાં વસ્તી ગણતરી દર 15 વર્ષ પછી કરવામાં આવે છે.
- (4) વસ્તી ગણતરી એ રાષ્ટ્રીય કક્ષાની પૂર્ણ ગણતરી છે.
- (5) ભારતના ગુજરાત રાજ્યમાં સાક્ષરતા દર સૌથી વધુ છે.
- (6) 15-44 વયજૂથની મહિલાઓને પ્રજનનક્ષમ વયજૂથની ગણાય છે.
- (7) જેન્ડર શબ્દ જ્ઞાતિ માટે પ્રયોજાય છે.
- (8) સ્ત્રી ભૂણ હત્યાની અટકાયત કરતો કાયદો ઈ.સ. 1994માં અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો.
- (9) કુટુંબ કલ્યાણ એટલે કુટુંબનાં આરોગ્ય, સુખાકારી અને સમૃદ્ધિ.
- (10) ઈ.સ. 1976માં શિક્ષણની પ્રથમ રાષ્ટ્રીય નીતિ ઘડવામાં આવી.
- (11) વસ્તીશાસ્ત્ર આર્થિક વિજ્ઞાન છે.
- (12) માધ્યમિક શિક્ષણ અભિયાન યોજના કિશોરીઓ માટે દાખલ કરવામાં આવી છે.

Seat No. : _____

NJ-127

November-2025

B.A., Sem.-V

**SOC-DSC-M-355 : Sociology
(B : Social Demography)
(Minor) (NEP)
(Optional)**

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) All questions carry equal marks.

1. Explain the meaning and subject-matter of social demography. **10**

OR

1. State the importance of social demography in India. **10**

2. Discuss the origin and development of census. **10**

OR

2. Explain the importance of census. **10**

3. Discuss the Gender disparity in literacy rate in India. **10**

OR

3. Explain in detail the meaning and characteristics of family welfare. **10**

4. Explain the importance of education in the context of social development. **10**

OR

4. What is Economic development ? Discuss the economic development and population growth. **10**

5. State whether the following statements are **True** or **False** : (Attempt any **Ten**)

10

- (1) Population is Biological Phenomenon.
 - (2) John Grount was the founder of demography.
 - (3) Census in India is conducted after every 15 years.
 - (4) A census is a complete enumeration of the national level.
 - (5) The Gujarat state of India has the highest literacy rate.
 - (6) Women belonging to age group 15-44 are treated as belonging reproductive age group.
 - (7) The word Gender is used for caste.
 - (8) Law prohibiting female foeticide was implemented in the year 1994.
 - (9) Family welfare means health, well-being and prosperity of the family.
 - (10) In the year 1976 the First National Policy on Education was formulated.
 - (11) Demography is a Economic Science.
 - (12) Secondary Education Campaign Scheme has been introduced for Teenagers girls.
-